

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПРОЕКТУВАННЯ ТА РОЗРОБКИ САЙТУ ВЧИТЕЛЯ

1.1 Аналіз категоріального апарату дослідження

Процес глобальної інформатизації істотно змінив умови діяльності ЗЗСО.

Світова економіка переходить на новий етап свого розвитку, де Web-сайт організації чи підприємства, персональний Web-сайт є візитною карткою у сфері діяльності, та є одним з основних засобів виробництва. Internet усуває пов'язані з відстанями бар'єри, які традиційно визначали місце розташування ЗЗСО та студентів.

Комп'ютеризація охоплює практично всі сфери життєдіяльності сучасної людини. У цьому ключі уваги заслуговує і освітній процес, в рамках якого комп'ютерні технології використовуються в декількох напрямках. В якості одного з подібних напрямків розглядається мережа Інтернет, яка є інформаційним середовищем і дає вчителю можливість самостійно створювати різні освітні продукти. Так, у всесвітній мережі сьогодні можна знайти безліч професійних сайтів вчителів предметників. Вчителі інформатики не є винятком. Більш того, збільшення бажаючих вивчати той чи інший курс з інформатики, зміна статусу і ролі інформатики як навчального предмета, є причинами, за якими сучасні вчителі інформатики створюють власні сайти. За допомогою сайту можливе втілення творчих задумів, трансляція суті професійних ідей до педагогічної спільноти. Однак, при розробці сайту виникають найрізноманітніші питання. Тут потрібно чітко усвідомлювати цільові установки майбутнього сайту, чітко уявляти його зміст і структуру, опанувати мінімальними навичками сайтобудування.

Web-сервери (комп'ютери, що відповідають за зберігання та видачу *Web*-сторінок і на яких встановлене серверне програмне забезпечення для обробки запитів програм-браузерів, що використовують протокол HTTP) [34, с. 342].

HTTP протокол (Hypertext Transfer Protocol) – протокол, згідно якого WWW-документи передаються з сервера до браузера на комп'ютер користувача [13].

FTP-протокол (File Transfer Protocol) – Internet-сервіс для передачі файлів (в т.ч. програмних) мережею Internet [9].

Існує два режими підключення користувачів до Internet [9]:

1. *on-line* – робота в режимі реального часу;
2. *off-line* – робота користувача на комп'ютері до початку сеансу зв'язку з іншим комп'ютером в мережі.

Під *Web-сторінкою* розуміють HTML-файл, який може містити тексти, зображення, програми на мовах програмування та інші Web-елементи [9].

Web-сайт складається з пов'язаних між собою Web-сторінок. Web-сторінка являє собою текстовий файл з розширенням * .htm, який містить текстову інформацію і спеціальні команди - HTML-коди, що визначають в якому вигляді ця інформація буде відображатися у вікні браузера. Вся графічна, аудіо- та відео-інформація безпосередньо в Web-сторінку не входить і являє собою окремі файли з розширеннями * .gif, * .jpg (графіка), * .mid, * .mp3 (звук), * .avi (відео). У HTML-коді сторінки містяться тільки вказівки на такі файли.

Спираючись на отримані результати аналізу досліджень науковців, ми прийшли до висновку, що основними мотивами створення сайту є наступні:

- 1) обмін професійним досвідом,
- 2) встановлення вітчизняних контактів,
- 3) встановлення зарубіжних контактів,
- 4) створення портфоліо досягнень,
- 5) створення бібліотеки власних розробок,
- 6) організація взаємодії з учнями,
- 7) організація дистанційного навчання.

Вище представлені лише деякі з існуючих можливостей персонального сайту вчителя, а даний список може бути значно розширений. Вчителі

сходяться на думці, що сайт це відображення сучасної реальності, данина часу, показник достатнього рівня ІКТ-компетентності.

Сайт може стати одним з дієвих інструментів, який допоможе домогтися визнання в професійних колах, заявити про себе професійного співтовариства. У будь-якого вчителя, що створює сайт, виникає питання про його можливу структуру, яка може бути найрізноманітнішою і залежить від того, що вчитель бажає розмістити на сайті, яким він бачить його місію.

Які ж можливості надає вчителю персональний сайт?

По - перше, можливість зберігати потрібну інформацію: технологічні карти уроків, презентації, робочі програми і т. ін. Час зберігання інформації на паперових носіях пройшов. Іноді нам не обійтися без паперів, але в переважній більшості випадків це вже не так важливо. Тепер вчителям не потрібно носити стоси паперів за собою, не потрібно витрачати багато часу, щоб знайти потрібні матеріали для підготовки до уроку. Досить зайти на свій сайт, наприклад, в розділ «методична скарбничка» (зазвичай так називають розділ сайту, в якому містяться не тільки готові матеріали до уроку, а й будь-яка корисна для вчителя інформація, що є йому підмогою в роботі) і вибрати там потрібний файл або файли.

По-друге, для педагога персональний сайт є показником його професіоналізму. Окрім наявності сайту, як такого, що показує інформаційно - комунікаційно - технологічну компетентність педагога (тобто здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології для доступу до інформації, для її пошуку, організації, обробки, оцінки, а також для продукування і передачі або розповсюдження, яка достатня для того, щоб успішно жити і працювати в умовах стає інформаційного суспільства), важливо і те, що тут вчитель може розмістити своє портфоліо (розділ сайту, що містить в собі досягнення: сертифікати, грамоти, нагороди, документи про підвищення кваліфікації і т. д.).

Також вчитель має можливість переглянути свою діяльність з боку, аналізувати її і вносити необхідні корективи. У разі ж, якщо у педагога є свій клас, має місце і портфоліо досягнень класу.

По-третє, сайт вчителя є відмінною формою для передачі досвіду між учителями-предметниками незалежно від їх місця розташування. У будь-якій галузі процес передачі досвіду між колегами є суттєвою ознакою професійного зростання особистості. Обмін досвідом - невід'ємна частина ефективної роботи будь-якого педагога-предметника, що враховує впровадження інноваційних освітніх стандартів в освітній процес. Молоді фахівці можуть отримувати цінні знання у більш досвідчених колег, а також ділитися з ними новими ідеями, методами і прийомами викладання тим самим удосконалюючи і свої навички, і навички колег.

По-четверте, сайт вчителя є інтерактивним дидактичним засобом, завдяки якому стає можливою організація взаємодії між усіма учасниками педагогічного процесу - учителем, учнями, їх батьками. Наприклад, на такому сайті можна знайти корисну інформацію для виконання домашнього завдання, підготовки до контрольних робіт або ЗНО, яку додаткову інформацію по свого предмета. Також, якщо на сайті є форум, то можна обговорити з учителем будь-яку задачу, адже організація зворотного зв'язку між учителем і учнями дозволяє оперативно вирішувати виниклі проблеми. З точки зору взаємодії з батьками, персональний сайт педагога корисний в тому, що батьки можуть спостерігати за досягненнями своїх дітей, переглядати фотографії або відео з заходів, спілкуватися з учителем, обговорювати проблеми і стежити за успішністю своїх дітей. Таким чином, можна сміливо зробити висновок про те, що створення персонального сайту вчителя значно розширює його можливості, дозволяє удосконалюватися як професіоналу, так і особистості, допомагає в здійсненні освітньої діяльності та взаємодії з батьками. Крім цього, сайт дозволяє організувати дистанційну підготовку учнів, зв'язок з іншими педагогами для обміну досвідом, а також з батьками учнів.

Як загальне висновок відзначимо, що сайт вчителя є відображенням сучасної реальності, для якої характерна воістину глобальна комп'ютеризація. Сайт - це інноваційний освітній продукт, який дозволяє вчителю організувати віртуальне навчально-виховний простір, керувати ним. Сайт також можна позначити як засіб професійної самореалізації вчителя.

1.2. Теоретичні основи проектування та розробки сайту вчителя

Виходячи зі специфіки педагогічної діяльності, в загальному, і особливостей професійної діяльності вчителя, ми пропонуємо можливу структурну композицію сайту вчителя.

Дана структура є, на наш погляд, оптимальною, і носить рекомендаційний характер. Вона відображає одну з можливих моделей сайту вчителя:

1) Головна сторінка. В рамках розділу, в стислому вигляді, може бути представлено вітання до відвідувачів сайту, позначена його місяця. Можна коротко обгрунтувати всі ті розділи, які складають структуру сайту вчителя.

2) Моє професійне портфоліо. В контексті професійного портфоліо доцільно представити інформацію про вчителя: прізвище, ім'я, по батькові; місце роботи; утворення; курси підвищення кваліфікації. Можна уявити і професійні досягнення: участь у конференціях, проектах і конкурсах; публікації; досягнення учнів; цікаві роботи учнів і т. д.

3) Методична скарбничка або обмін досвідом. В даному розділі сайту можуть бути представлені різні методичні розробки. Тут може бути організований дистанційний обмін досвідом.

4) Цей захоплюючий світ «*назва предмету*», наприклад, інформатики. У розділі можна розмістити різні корисні поради по вивченню конкретного розділу інформатики, відео-уроки, ігри (в тому числі інтерактивні), посилання на on-line уроки, ребуси, вікторини, тести (в тому числі посилання на тести і літературу для підготовки до міжнародних іспитів). Матеріали можуть бути структуровані в залежності від вікової ступені вивчення інформатики.

5) Екзамен з *«назва предмету»*, наприклад, інформатики. Згідно зі статистикою, екзамен з інформатики є найбільш комплексним і викликає різні труднощі у багатьох учнів. З цієї причини необхідність розділу виправдана. В рамках розділу можна розмістити: загальну інформацію про екзамен; практичні поради для тих, хто здає іспит; детальний аналіз кожної складової екзамену; огляд літератури для підготовки до тестування; аналіз помилок найчастіше припускаються при здачі екзамену; відповіді на питання, які найчастіше виникають у тих, хто здає ЗНО з інформатики і т. д.

6) ІКТ на допомогу вчителю. У зв'язку з тенденціями комп'ютеризації сучасної освіти даний розділ також необхідний. У ньому представлені аналітичні огляди праць та навчально-методичних посібників, присвячених застосуванню ІКТ в процесі навчання; прийоми роботи з інтерактивною дошкою; поради щодо створення веб-квестів; медіатека корисних для створення навчання матеріалів і т. д.

7) Сайти для тих, хто вивчає *«назва предмету»*, наприклад, інформатику. Тут може бути представлений підготовлений огляд корисних сайтів для вчителів і тих, хто вивчає даний предмет. Сайти можуть бути структуровані тематично.

8) Класний керівник. Практично будь-який вчитель ще й класний керівник. У розділі можуть бути поміщені корисні поради для батьків: профілактика конфліктів; спілкування з дитиною; шляхи уникнення конфліктів і т. д.

9) Фотоальбом. У розділі можуть бути представлені фотографії пам'ятних професійних заходів (конкурсів, олімпіад і т. д.).

10) Гостьова книга. В даному розділі відвідувачі сайту можуть задавати запитання і залишати коментарі.

Вище перераховано лише кілька можливих розділів сайту вчителя. Даний список може бути деталізований, або, навпаки, скорочений. Все залежить від конкретних задумів вчителя, його цілей. До створення сайту його автор заздалегідь продумує його структуру, продумує і аналізує кожен розділ, бачить його в перспективі розвитку.

Загалом процес створення Web-сайта складається з таких основних етапів (рис. 1.1):

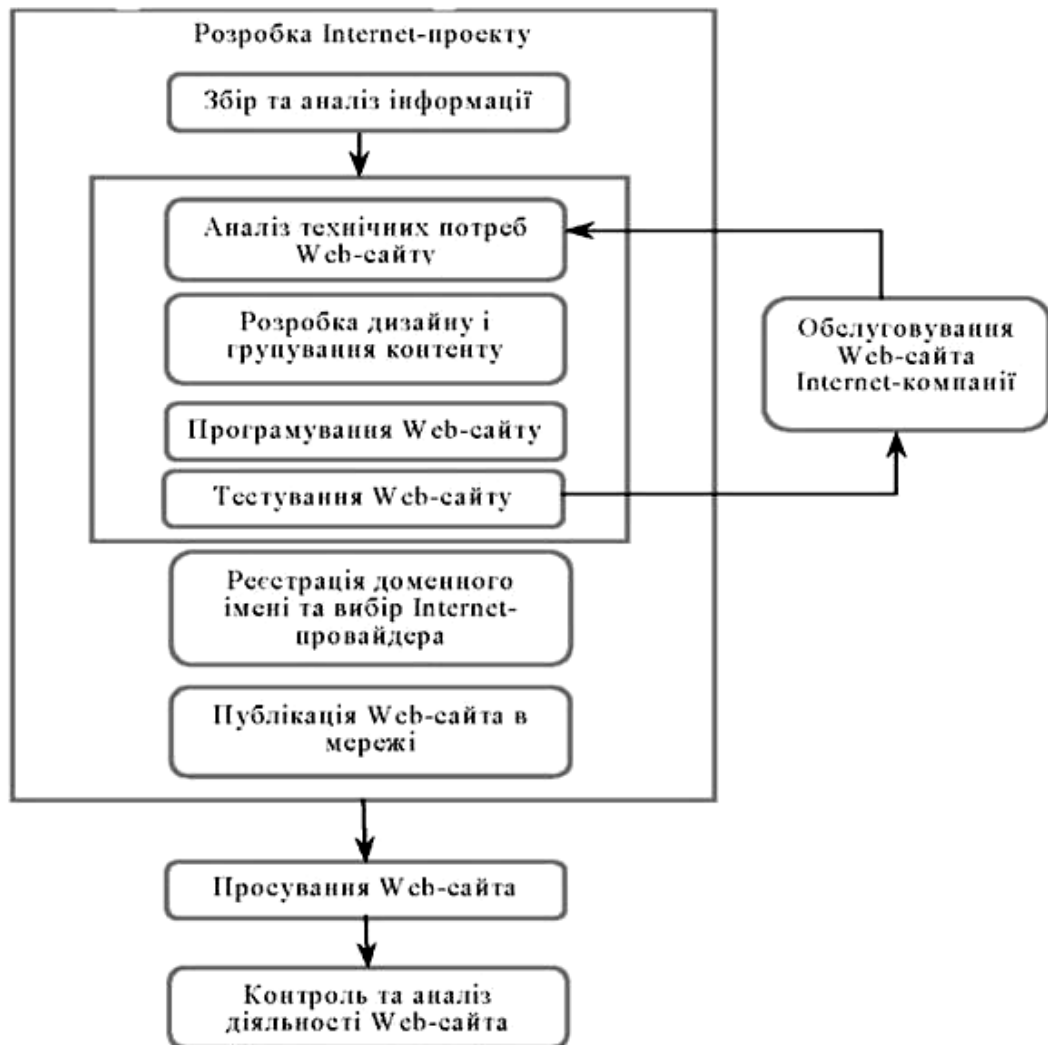

Рис. 1.1. Схема розробки Web-сайта

1. Визначення комерційних цілей та шляхів їх досягнення, з цією метою проводяться маркетингові дослідження і розробляється детальний план необхідних заходів.

2. Розроблення Web-сайта. Розв'язуються питання: вибір місця дислокації сервера, визначення провайдера, розробка дизайну сайта та його структури, наповнення контентом.

3. Розгортання сайту на сервері ЗЗСО, тестування ЗЗСО-сайту та публікація в Internet.

3. Здійснення низки етапів з метою залучення відвідувачів сайту із використанням різних видів реклами.

4. Аналіз відвідування сайту та пропозиції щодо залучення користувачів.

Хмарні технології дозволяють об'єднати ІТ-ресурси різних апаратних платформ в єдине ціле і надати користувачеві доступ до них через локальну або глобальну мережу Інтернет. У певному сенсі ви створюєте віддалену робочу площадку. В освітніх установах нашої країни подібний досвід не дуже великий і, отже, не систематизований, тому пропонуємо ознайомитися з недоліками і перевагами даної технології.

Істотним плюсом є приватність створюваних файлів, їх конфіденційність. Без вашого на те згоди доступ до сховища буде закритий, обмін інформацією відбуватися не буде. Сучасні сервери настільки потужні і вдосконалені, що гарантують користувачам надійність. Будь-які зміни фіксуються і автоматично зберігаються. На хмарі файлами можна обмінюватися швидко в режимі онлайн, що забезпечує оперативність і зручність, так як з однієї і тієї ж інформацією можуть працювати кілька користувачів. Крім того, сховища інтегровані з іншими корисними веб-сервісами: електронною поштою, текстовими, графічними редакторами. З будь-якого пристрою можна отримати доступ до папок, не замислюючись про те, з якого комп'ютера був здійснений вхід, де залишена флеш карта. Синхронізація - унікальна можливість використання хмарних серверів. При видимих перевагах, є і недоліки. Необхідно для якісної роботи мати доступ в Інтернет, хоча є деякі програми, які працюють в режимі офлайн, користувач все ж залежить від провайдера хмарних послуг, так як не має доступу до внутрішньої інфраструктури. Є ризик краху сервера.

Технологія навчання у співпраці сукупно з хмарної працює ефективно. У педагогів є можливість об'єднати не тільки сили учнів, а й свої власні. Результатом можуть стати інтегровані уроки - онлайн, наприклад, російської мови та історії. У цьому варіанті особлива увага приділяється «груповим цілям» і успіху всієї групи, який може бути досягнутий в результаті самостійної роботи

кожного члена, в постійній взаємодії. Які ж сервіси можуть допомогти на уроках, на яких етапах?

Ключовим моментом в роботі над сайтом є діяльнісний компонент, тобто, його безпосереднє технічне створення. Цей крок, для багатьох є досить проблематичним, так як тут вчителю потрібно володіти достатнім рівнем ІКТ-компетентності, наявність якої передбачає володіння основами сайтобудування.

Проте, далеко не всі вчителі володіють подібними навичками. Для оволодіння основами сайтостроєння можна пройти спеціальні курси, а можна і оволодіти такими вміннями самостійно, оскільки багато сучасних конструкторів сайтів досить прості у використанні і супроводжуються доступними і зрозумілими технологічними алгоритмами роботи над створенням сайту.

Більшість педагогічних сайтів в Україні створюється на платформі usoz, яка дозволяє розробляти якісні сайти. Автором статті були проаналізовані та інші конструктори сайтів, які більш прості у використанні. Зупинимося на кількох, які, без великих труднощів, вчитель може використовувати для створення сайту:

1) Конструктор сайтів www.jimdo.com з'явився порівняно недавно. Він досить легкий в управлінні. Безкоштовна версія дозволяє створювати досить якісні продукти. Обмеження буде проявлятися лише в графічному оформленні та кількох інших складових, які будуть не дуже помітними. Платформу jimdo.com характеризує швидкість в тому плані, що одразу ж після реєстрації на електронну пошту приходить пароль, і ви вже можете починати створювати сайт. У створенні сайту тут можна розібратися і самим за декілька годин. Ви можете зробити меню вашого сайту, внести той текст, який необхідний, оформити сторінку так, як ви хочете.

2) www.webnode.com.ua - новий конструктор сайтів. Дозволяє створити прості персонально-професійні сторінки. Досить елементарних навичок, щоб зробити сторінку самому. Останнім часом конструктор набирає все більшої популярності.

3) Google Sites - дає можливість створити просту, стандартну сторінку, яка виходить досить функціональною. Google-Сайти - інтернет-додаток, що робить процес створення колективного веб-сайту таким же простим, як редагування документа. За допомогою Сайтів Google користувачі можуть швидко зібрати в одному місці різну інформацію та легко поділитися нею для перегляду і зміни з невеликою групою людей, цілої організацією або просто з усім світом.

4) Вітчизняний портал для педагогів <https://e-schools.info/sites> дає вчителю можливість створити власну сторінку. Створити її нескладно, вона буде перебувати в галереї інших сайтів безпосередньо на порталі, і, разом з тим, виступати як окремий сайт. Після того, як сайт буде готовий, потрібно заявити про нього і в подальшому постійно розвивати, удосконалювати, працювати з ним. Подальша робота з сайтом є необхідною умовою його ефективного функціонування.

1.3 Аналіз стану питання проектування та розробки сайту вчителя у вітчизняних та зарубіжних дослідженнях

Перш за все, відзначимо, що різні теоретичні і практичні питання, присвячені створенню сайту вчителя, опусуються багатьма авторами. Деякі аспекти створення персональних сайтів вчителя в загальному контексті, представлені в роботах Т. Громченко, Т. Ульянової, О. Суханової і ін. [1; 2; 3]. Лише дослідження Л. А. Мартинюк присвячено безпосередньо створенню сайту вчителя інформатики [4]. Автор аналізує комплекс можливостей персонального сайту вчителя іноземної мови, вказуючи, що реалізація персонального Інтернет-ресурсу сприяє розвитку професійного досвіду вчителя на трьох рівнях - дидактичному, компетентнісному, рівні рефлексії [4, с. 305].

Вивчення робіт Л. Жук, Т. Старової, Т. Яшиної навчальні сайти вчителя можна поділити на такі класи [4, с. 305; 6, с. 108; 18]:

1. Дистанційного навчання (лекції, лабораторні, підручники, тестування, тощо).

2. Стаціонарного навчання (лекції, лабораторні, підручники, тестування, тощо).
3. Дослідницька діяльність (учнів, вчителів).
4. Консультативні.
5. Інформаційна підтримка.
6. Методичні.
7. Інтернет-проекти.
8. Олімпіади.
9. Сайти ЗЗСО.
10. Довідники.
11. Газети, журнали (сфера ЗЗСО).
12. Персональні сайти вчителя.

Теоретичні основи розробки та створення сайтів слід розглядати в рамках досліджень по теорії дисципліни. Дослідження, проведені в останні десятиліття переважно зарубіжними (L.M. Brill (2005), O. Börner u.a. (2008), J. Crawford (2006), H. Funk (2005), N. Harwood (2010), H.-J. Krumm (2010), J. Kurtz (2010, 2011), L.M. Müller (2004), A. Nieweler (2010), G. Neuner (2007), D. Rösler, N. Würffel (2014), L. Schmelter (2011), B. Thomlinson (2008), W. Vollstädt (2003), D. Wolff (2009) і багатьма іншими) і вітчизняними вченими (А. Р. Арутюнов, І. Л. Бім, Н. Ф. Бориско, М. Н. Вятютнев, А. А. Палій, Є. І. Пасов, В. Г. Редько, Л. Я. Хоменко, М. В. Якушев і ін.) привели до обґрунтування різних методичних концепцій, до розробки моделей змісту і структури сайтів для різних типів навчальних закладів і ступенів навчання з урахуванням їх специфіки та наступності [25-37].

У роботах L. M. Brill [26], G. Neuner [27], H.-J. Krumm [28], Chr. Fäcke [29], Н. Ф. Бориско [25] досліджені і описані роль, місце і функції сайту в системі міжкультурної підготовки тих, хто вивчає іноземні мови в різних типах навчальних закладів, в тому числі і вчителів [25].

Автори G. Neuner [26], H.-J. Krumm [27], Chr. Fäcke [28], D. Rösler, N. Würffel [29], Н. Ф. Бориско [25] обґрунтували принципи побудови такого

сайту, його компонентний склад і типи; можливості та способи функціонального моделювання в УМК цілей, завдань, змісту предмета і процесу навчання.

Вчені Н.-J. Krumm [27], Н. Funk [34], R. Buhlmann [36], М. В. Якушев [33], В. Г. Редько [35] та ін. Визначили вимоги до сучасного сайту, які можуть бути використані для аналізу і оцінки вже наявних сайтів і створення нових комплексів.

Методистами Н.-J. Krumm [27], Н. Funk [34], J. Kurtz [37], Н. Ф. Бориско [25] й ін. були розроблені різні моделі аналізу і оцінки підручника / сайту, досліджені особливості візуалізації друкованих посібників, як ресурсів сайту [25] і т.д.

На даний час ми все більше піддаємося впливу інформаційно - комунікаційних технологій (ІКТ). ІКТ все більше заповнюють всі сфери людської діяльності. Без сумніву можна стверджувати про те, що комп'ютеризація освіти є невід'ємною частиною цього процесу. В системі освіти використовуються державні, обласні, муніципальні освітні веб-сайти, сайти окремих установ освіти, персональні веб-сайти вчителів. В епоху інформаційних технологій в сфері освіти ми все частіше зустрічаємося з такими поняттями як «сайт школи» і «сайт вчителя».

Наявність сайту не є обов'язковою умовою здійснення освітнього процесу в школі, проте дозволяє оптимально реалізувати положення про інформатизацію освіти в Україні. Крім цього, всі документи Міністерства освіти, а також інші урядові документи передбачають наявність офіційного веб - сайту організації. Якщо до сайтів освітніх організацій і пред'являються чіткі вимоги, то до сайтів вчителів жорстких вимог немає. Однак розміщуються матеріали повинні мати освітній характер і не суперечити загальноновизнаним науковим фактам, етичним нормам і не йти в розріз з законодавством України, зокрема:

1. На сторінках сайту в мережі Інтернет педагог може розміщувати загальнодоступну інформацію - загальновідомі відомості та іншу інформацію, доступ до якої не обмежений.

2. Учитель розміщує на сайті достовірні відомості про себе. Відповідно поширювана автором сайту інформація повинна включати в себе достовірні відомості про її власника або про іншу особу, що поширює інформацію, у формі і в обсязі, які достатні для ідентифікації такої особи. Власник сайту в мережі Інтернет зобов'язаний розмістити на належному йому сайті інформацію про своє найменування, місце знаходження та адресу, адресу електронної пошти.

3. Учитель при розміщенні інформації на сайті дотримується авторських і (або) суміжних прав. Порядок обмеження доступу до інформації, поширюваної з порушенням авторських і (або) суміжних прав, регулюється законодавством України.

4. Забороняється розповсюдження інформації, яка спрямована на пропаганду війни, розпалювання національної, расової чи релігійної ненависті і ворожнечі, а також іншої інформації, за розповсюдження якої передбачена кримінальна або адміністративна відповідальність.

Декларація ЮНЕСКО, прийнята в Парижі в травні 2014 року, присвячена необхідності формування у всіх громадян різного віку, а особливо у молоді, інформаційної та медіаграмотності. Ці поняття тісно взаємопов'язані і абсолютно необхідні для життя в сучасному суспільстві.

У травні 2016 року Рада Євросоюзу ухвалила резолюцію про розвиток інформаційної грамотності і критичного мислення через освіту та виховання. Рада визнає переваги і можливості, які можуть дати Інтернет і соціальні медіа, однак на перший план висуває потенційні загрози і небезпеки, які вони можуть представляти. Підкреслюється фундаментальна роль освіти в наданні допомоги підростаючому поколінню стати медіаграмотними і відповідальними громадянами майбутнього. Інститут ЮНЕСКО з інформаційних технологій в освіті, вважаючи медійну і інформаційну грамотність тісно взаємопов'язаними

поняттями, об'єднує їх з навчальною метою в одне і визначає як уміння оцінювати медіа та інших постачальників інформації на основі відомостей про те, що вони виробляють, які послання поширюють, а також оцінювати роль цільової аудиторії. Медіа і інформаційна грамотність допомагає виробити «вміння, знання і розуміння, яким чином використовувати весь спектр можливостей, що надаються традиційними і новими комунікаційними сервісами. Вона також дозволяє людям захистити себе і свої сім'ї від можливих ризиків, пов'язаних з використанням цих сервісів» [38].

Формування навичок - тривалий комплексний процес навчання, що дозволяє перевести вміння в комплекс звичних дій. І в нього залучені, крім самих дітей, і навколишні їх дорослі: батьки, вчителі. Хоча, значна роль в цьому процесі відводиться батькам, вчителі, проте, виявляються знаковими фігурами, тому, що на них лягає робота не тільки з дітьми, але і з батьками. При цьому, мова йде не тільки про вчителів інформатики, які в цьому питанні повинні бути в авангарді, але і на вчителів-предметників, особливо на тих, хто використовує інформаційно-комунікаційні технології в навчальному процесі. Як показує практика, активні вчителі нерідко намагаються застосовувати на уроках сучасний інструментарій, доступний до безкоштовного використання, який вони знаходять на різноманітних сайтах у Всесвітній павутині. Однак для того, щоб почати ними користуватися, як правило, на сайті потрібна реєстрація вчителя, а нерідко - і учнів. У подібній ситуації виникає питання захисту особистої інформації. Адже підписуючи (що відбувається в процесі реєстрації) угоду користувача з провайдером використовуваного інструментарію, учитель, очевидно, не замислюється про те, які права він надає провайдеру.

Так, наприклад, на одній з конференцій учитель математики розповідала, як вона працює зі знайденим ресурсом. Щоб почати його використовувати, від неї була потрібна повна реєстрація з зазначенням імені, прізвища, адреси електронної пошти, а учні повідомили тільки свої імена. Для компаній, що займаються збором більш просунутий аналітичний інструментарій, може зв'язати зібраний профіль з конкретною особистістю. Потім такі профілі

продаються рекламним компаніям, щоб дати їм можливість цілеспрямовано розміщувати свою рекламу для тієї чи іншої вікової групи.

Ще один приклад. На нещодавній освітньої конференції вчитель розповідала про свій досвід створення шкільного сайту: як вони радилися з батьками, що краще розмістити, якими матеріалами можна оживити формальний шкільний сайт, що слід додати. В результаті обговорення на сайті з'явилася інформація про сім'ї учнів, їх заняття у позаурочний час з фотографіями сімей в різні періоди часу: відпустка, заняття хобі і т.д. Все це було представлено на сайті у відкритому доступі. А на питання, чи правильно це, вчителька відповіла: «Не бачу проблеми. Діти стільки всього викладають в мережі». Такі ситуації досі мають місце. Але відбувається це тому, що перш, ніж підключати школи до Інтернету, освітні структури не були поінформовані про небезпеки, що таяться у Всесвітній павутині.

З огляду зарубіжних публікацій випливає, що європейські батьки і діти вже засвоїли правила і необхідність захисту особистих даних. Більш того, вони засвоїли, що тепер при вступі до університету або коледжу, або при прийомі на роботу кадрові служби переглядають, яка інформація є про претендента в мережі. Тому зарубіжні підлітки оволоділи правилами подання себе в мережі і планомірно створюють свій мережевий образ, який часто може не зовсім співпадати з реальним.

Виникли і нові терміни Rinsta і Finsta.

Фальшиві (Fake) акаунти в Instagram (Finsta), про які знає лише вузьке коло друзів, мають найсуворіші налаштування приватності, так що лише дуже обмежене коло може отримати доступ до фотографій, розміщених на цьому акаунті, де над його володарем не тяжіє необхідність мати чудовий вигляд, а дозволяє бути собою.

Акаунти у Finsta зазвичай прив'язані до псевдоніма і біо, відмінним від їх реальних акаунтів в Instagram, який називають Rinsta - Real Instagram.

Rinsta - це офіційна сторінка підлітка, створена і підтримувана для зовнішнього світу. А акаунти Finsta, налаштовані як приватні, орієнтовані на іншу, більш ексклюзивну аудиторію: зазвичай це закрита група друзів.

У деяких підлітків є кілька акаунтів Finsta для спілкування з різними групами друзів. В середньому підліток робить 12 селф перш, ніж вибрати одну задовільну фотографію. Думка оточуючих теж виявляється дуже важливим критерієм: фотографія повинна зібрати в середньому не менше 48 «лайків» - такий показник вважається задовільним.

Приблизно п'ята частина підлітків визнає, що видаляє фотографії, які не отримали бажане число «лайків». Молодші діти вчать у своїх старших братів і сестер, збирають лайки і коментарі, а також відстежують свої фотографії, розміщені онлайн. При цьому молодь дотримується певних неписаних правил, уявлення себе онлайн. Зображення, які надмірно сексуальні вважаються неприйнятними. Фото в бікіні вважаються допустимими, якщо розміщуються в контексті відпустки або сімейного відпочинку, але без надмірної похвальби. Розміщення більше трьох фотографій з будь-якого одного події прирівнюється до спаму [39].

Як показали результати опитування, проведеного в цьому році серед українських учнів 8-14 років, діти колекціонуванням «лайків» не захоплюються, у всіх є акаунт в як мінімум однієї соціальної мережі, і приблизно 30% опитаних регулярно викладають фотографії про події і поки не дбають про створення «представницького, офіційного» образу.

Аналіз мережеских акаунтів і мережевого спілкування в першу чергу зачіпає очевидний аспект - особистої безпеки користувача. Однак в останні роки фахівці заговорили про ще один аспект безпеки - про поширення дезінформації в мережі. У засобах масової інформації 20-го століття концепція дезінформації була невідома, але зараз Інтернет стає ідеальною платформою для поширення, множення і некритичного споживання необґрунтованих «фактів», організації Лінч-мобів, що є вираженням реакції натовпу. Соціальні медіа і платформи мікроблоггерів, громадянська журналістика змінили способи

доступу до інформації та формуванню думок. Спілкування стає все більш персоналізованих, як в способі створення повідомлень так і їх розподілу між соціальними мережами. Крім того, згідно з недавнім дослідженням [39], приблизно 70% користувачів отримують свої новини з соціальних мереж, і ці новини схильні до тієї ж динаміці популярності, що і інші форми контенту. Перед обличчям цього масового вільного потоку інформації емпіричні докази легко губляться.

П'ять років тому Всесвітній економічний форум заявив, що поширення дезінформації через соціальні мережі є одним з найбільших глобальних ризиків для нашого майбутнього і процвітання. У той час майбутня шкала загрози була ще не ясною навіть для експертів засобів масової інформації. Спростування дезінформації стало дуже серйозною проблемою, а боротьба з фальшивими новинами виявилася зовсім не простою. У вивченні механізмів цього феномена робляться перші кроки. Тому зараз дітей необхідно вчити як вести обговорення, як перевіряти інформацію, перш ніж ділитися нею, і як виправлятися, коли усвідомили помилку після того, як поділилися чимось, що не відповідає дійсності. В умовах величезного обсягу інформації у Всесвітній павутині упередженість підтвердження, когнітивне упередження - ці особливості людського сприйняття можуть значно впливати на об'єктивність суджень.

Як вважає [40], сьогоденне середовище з каустичними медіа занадто орієнтоване на крайнощі - люди забули про важливість пошуку і оцінки інших точок зору для інформованого і збалансованого мислення. Сьогодні бути «правим» представляється набагато більш важливим, ніж бути поінформованим. Слід навчити молодь розуміти «приховані пастки» для розуму, тримати розум відкритим, щоб вміти кваліфіковано орієнтуватися в потоці засобів масової інформації. У нинішньому цифровому світі це ніколи ще не було більш важливим. Для того щоб виховати у дітей критичне ставлення до медіа, у них необхідно виробляти вміння та навички, пов'язані в першу чергу з критичним аналізом, використовують певні концепції, з оцінюванням, що

спирається на результати аналізу і є основоположним у формуванні медіаграмотності.

Підводячи підсумок сказаному, слід сформулювати, якими саме компетенціями повинен володіти сучасний педагог. Очевидно, що він повинен володіти інформаційної та медіаграмотності, щоб вчити дітей користуватися тими перевагами, які надає Всесвітня павутина, не завдаючи шкоди собі та оточуючим. І ці вміння включають знання широкого кола небезпек, з якими стикається сучасний користувач, виходячи в простір Інтернету.

Висновки до першого розділу

Комп'ютеризація охоплює практично всі сфери життєдіяльності сучасної людини. У цьому ключі уваги заслуговує і освітній процес, в рамках якого комп'ютерні технології використовуються в декількох напрямках. В якості одного з подібних напрямків розглядається мережа Інтернет, яка є інформаційним середовищем і дає вчителю можливість самостійно створювати різні освітні продукти. Так, у всесвітній мережі сьогодні можна знайти безліч професійних сайтів вчителів предметників. Вчителі інформатики не є винятком. Більш того, збільшення бажаючих вивчати той чи інший курс з інформатики, зміна статусу і ролі інформатики як навчального предмета, є причинами, за якими сучасні вчителі інформатики створюють власні сайти. За допомогою сайту можливе втілення творчих задумів, трансляція суті професійних ідей до педагогічної спільноти. Однак, при розробці сайту виникають найрізноманітніші питання. Тут потрібно чітко усвідомлювати цільові установки майбутнього сайту, чітко уявляти його зміст і структуру, опанувати мінімальними навичками сайтобудування.

Web-сервери (комп'ютери, що відповідають за зберігання та видачу *Web*-сторінок і на яких встановлене серверне програмне забезпечення для обробки запитів програм-браузерів, що використовують протокол HTTP) [34, с. 342].

HTTP протокол (Hypertext Transfer Protocol) – протокол, згідно якого WWW-документи передаються з сервера до браузера на комп'ютер користувача [13].

FTP-протокол (File Transfer Protocol) – Internet-сервіс для передачі файлів (в т.ч. програмних) мережею Internet [9].

Під *Web-сторінкою* розуміють HTML-файл, який може містити тексти, зображення, програми на мовах програмування та інші Web-елементи [9].

Web-сайт складається з пов'язаних між собою Web-сторінок. Web-сторінка являє собою текстовий файл з розширенням * .htm, який містить текстову інформацію і спеціальні команди - HTML-коди, що визначають в якому вигляді ця інформація буде відображатися у вікні браузера. Вся графічна, аудіо- та відео-інформація безпосередньо в Web-сторінку не входить і являє собою окремі файли з розширеннями * .gif, * .jpg (графіка), * .mid, * .mp3 (звук), * .avi (відео). У HTML-кодї сторінки містяться тільки вказівки на такі файли.

Виходячи зі специфіки педагогічної діяльності, в загальному, і особливостей професійної діяльності вчителя, ми пропонуємо можливу структурну композицію сайту вчителя.

Дана структура є, на наш погляд, оптимальною, і носить рекомендаційний характер. Вона відображає одну з можливих моделей сайту вчителя:

1) Головна сторінка. В рамках розділу, в стислому вигляді, може бути представлено вітання до відвідувачів сайту, позначена його міся. Можна коротко обґрунтувати всі ті розділи, які складають структуру сайту вчителя.

2) Моє професійне портфоліо. В контексті професійного портфоліо доцільно представити інформацію про вчителя: прізвище, ім'я, по батькові; місце роботи; утворення; курси підвищення кваліфікації. Можна уявити і професійні досягнення: участь у конференціях, проектах і конкурсах; публікації; досягнення учнів; цікаві роботи учнів і т. д.

3) Методична скарбничка або обмін досвідом. В даному розділі сайту можуть бути представлені різні методичні розробки. Тут може бути організований дистанційний обмін досвідом.

4) Цей захоплюючий світ «*назва предмету*», наприклад, інформатики. У розділі можна розмістити різні корисні поради по вивченню конкретного розділу інформатики, відео-уроки, ігри (в тому числі інтерактивні), посилання на on-line уроки, ребуси, вікторини, тести (в тому числі посилання на тести і літературу для підготовки до міжнародних іспитів). Матеріали можуть бути структуровані в залежності від вікової ступені вивчення інформатики.

5) Екзамен з «*назва предмету*», наприклад, інформатики. Згідно зі статистикою, екзамен з інформатики є найбільш комплексним і викликає різні труднощі у багатьох учнів. З цієї причини необхідність розділу виправдана. В рамках розділу можна розмістити: загальну інформацію про екзамен; практичні поради для тих, хто здає іспит; детальний аналіз кожної складової екзамену; огляд літератури для підготовки до тестування; аналіз помилок найчастіше припускаються при здачі екзамену; відповіді на питання, які найчастіше виникають у тих, хто здає ЗНО з інформатики і т. д.

6) ІКТ на допомогу вчителю. У зв'язку з тенденціями комп'ютеризації сучасної освіти даний розділ також необхідний. У ньому представлені аналітичні огляди праць та навчально-методичних посібників, присвячених застосуванню ІКТ в процесі навчання; прийоми роботи з інтерактивною дошкою; поради щодо створення веб-квестів; медіатека корисних для створення навчання матеріалів і т. д.

7) Сайти для тих, хто вивчає «*назва предмету*», наприклад, інформатику. Тут може бути представлений підготовлений огляд корисних сайтів для вчителів і тих, хто вивчає даний предмет. Сайти можуть бути структуровані тематично.

8) Класний керівник. Практично будь-який вчитель ще й класний керівник. У розділі можуть бути поміщені корисні поради для батьків:

профілактика конфліктів; спілкування з дитиною; шляхи уникнення конфліктів і т. д.

9) Фотоальбом. У розділі можуть бути представлені фотографії пам'ятних професійних заходів (конкурсів, олімпіад і т. д.).

10) Гостьова книга. В даному розділі відвідувачі сайту можуть задавати запитання і залишати коментарі.

Підводячи підсумок сказаному, слід сформулювати, якими саме компетенціями повинен володіти сучасний педагог. Очевидно, що він повинен володіти інформаційної та медіаграмотності, щоб вчити дітей користуватися тими перевагами, які надає Всесвітня павутина, не завдаючи шкоди собі та оточуючим. І ці вміння включають знання широкого кола небезпек, з якими стикається сучасний користувач, виходячи в простір Інтернету.

Як загальне висновок відзначимо, що сайт вчителя є відображенням сучасної реальності, для якої характерна воістину глобальна комп'ютеризація. Сайт - це інноваційний освітній продукт, який дозволяє вчителю організувати віртуальне навчально-виховний простір, керувати ним. Сайт також можна позначити як засіб професійної самореалізації вчителя.